

ETISK HANDEL RAPPORT 2023

Medlemmer af Etisk Handel Danmark

Forord

Igen i år udgiver vi en Etisk Handel Rapport, hvor vi har taget temperaturen på vores medlemmers arbejde med etisk handel i det forgangne år. Der er ingen tvivl om, at vi som globalt samfund står i en radikal brydningstid. Det påvirker i høj grad arbejdet med samfundsansvar og bæredygtighed i de danske virksomheder og organisationer. Virksomhederne er under krydspres med kriser, presset økonomi og stigende krav i lovgivningen og det påvirker deres handel med omverden. Det viser de svar og den data, som vi dykker ned i, i denne rapport.

Der er tre vigtige tendenser, jeg gerne vil fremhæve:

For det første, og ikke overraskende, fylder den lovgivning og regulering som skal sikre mere robuste handelsrelationer, der kan ruste os til at håndtere fremtidige kriser, og fremme investeringer i mere ansvarlige og bæredygtige værdikæder betydeligt hos danske virksomheder og organisationer. Samtidig kan vi se i årets rapport, at der er en risiko for, at leverandører i de lande, der har mest brug for investeringer, udvikling og anstændige jobs, vælges fra. Det er hele 92 % af de adspurgte virksomheder, der overvejer at fravælge leverandører i risikolande, og heraf overvejer hele 18 % det i høj grad eller meget høj grad. Kun 8 % overvejer det slet ikke.

For det andet ser vi heldigvis et fortsat stort engagement i at fastholde ambitionerne på ansvarlighed og bæredygtighed på trods af, at kriserne fylder i de enkelte virksomheder og organisationer. 81 % af virksomhederne fortæller, at de påvirkes af kriserne, og det kan være nødvendigt at omprioritere og fokusere på basisdrift. Alligevel er der en stærk vilje til at fastholde ambitionerne. 78 % af de adspurgte fortæller, at etisk handel og bæredygtighed er et prioriteret område i egen virksomhed eller organisation. Som en af virksomhederne siger "Kriserne gør det kun endnu mere aktuelt".

For det tredje, er det tydeligt at bæredygtighed og ansvarlighed ses som en integreret del af det at drive en konkurrencedygtig forretning. Blandt de adspurgte virksomheder og organisationer er der fokus på ansvarlige værdikæder og en øget tro på de konkurrencefordele, danske virksomheder kan have af mere ansvarlige og transparente forsyningskæder. I 2021 anså 19 % af de adspurgte bæredygtighed og ansvarlighed som en konkurrencefordel, i 2022 er det tal mere end fordoblet og nu oppe på 43 %.

Det er også bydende nødvendigt, at vi i Danmark prioriterer etik og bæredygtighed i vores globale værdikæder. Det er ikke kun godt for forretningen. Det efterspørges også af kunder, medarbejdere, investorer og myndigheder. Og det er afgørende for den globale udvikling og klodens fremtid. Vores selvforståelse i Danmark som en frontløber på bæredygtighed, risikerer at lamme vores handlinger. Allerede den 28. marts havde vi som land opbrugt vores andel af klodens ressourcer. Hvis alle andre lande havde et forbrug som os, skulle vi bruge fire jordkloder. Det er helt uholdbart.

Vi har som rigt land et stort ansvar for det aftryk, vi sætter på kloden. Vi må og skal gøre det bedre. Den seneste rapport

fra FN's Klimapanel IPCC fastslår, at den halvdel af verdens befolkning, som i dag er dårligst stillet, nu betaler prisen for klimaforandringerne, biodiversitetskrisen og forsyningskrisen - og er i risiko for at blive endnu fattigere og sårbare. ILO estimerer, at 214 millioner arbejdere, svarende til 6.4 procent af verdens arbejdere, lever i ekstrem fattigdom, fordi de ikke kan leve af deres løn. Samtidig er arbejdstagerrettigheder under pres; ifølge det globale rettighedsindex fra ITUC, som er den største sammenslutning af fagforeninger globalt, er overtrædelse af arbejdstagerrettigheder på et rekordhøjt niveau i 2022.

I Etisk Handel Danmark mener vi, at der er brug for erhvervslivets engagement og lederskab til at gå forrest på samfundsansvar og bæredygtighed i globale værdikæder. Derfor glæder det os at opleve en stigende interesse for at være med i Etisk Handel Danmark fællesskabet og i allianceerne, og mærke det stærke engagement fra vores medlemmer i at udveksle erfaringer, få ny viden og finde løsninger.

Vi har også brug for, at der fastholdes et engagement i de risikolande, der mere end andre, har brug for handel og investeringer til at sikre udvikling og anstændige jobs. Her kan de danske civilsamfundsorganisationer og fagbevægelsen - med deres solide erfaringer og viden om arbejdstagerrettigheder, menneskerettigheder, ligestilling, miljø og klima være værdifulde samarbejdspartnere for både private og offentlige aktører i at fremme bæredygtig handel.

Lad os inspirere og udfordre hinanden til at tænke nyt og være modige, og samarbejde om at løse de komplekse og store udfordringer med klima- og biodiversitetskrise, fattigdom og ulighed, som ikke kan løses i siloer og med et snuptag af en enkelt aktør.

Jeg håber, at du vil få nye indsigter og inspiration, når du læser årets Etisk Handel Rapport, og få lyst til at bruge nogle af de konkrete værktøjer som de6skridt, der præsenteres og som også ligger i Videnscenter for bæredygtige værdikæder hos Etisk Handel Danmark.

Vi ser frem til samarbejdet på tværs af brancher og sektorer om bæredygtige og ansvarlige globale værdikæder.

God læselyst!

Med venlig hilsen

Nanna Callisen Bang, direktør

Indholdsfortegnelse

Forord	3
Kriserne har ændret verden, men viljen til ansvarlighed og bæredygtighed lever	6
Klima og miljøspørgsmål har stort fokus	8
Case 1: Eksport af etiske dadler	10
Forventninger fra kunderne indtager førstepladsen	12
Case 2: Due diligence for menneskerettigheder i konfliktfyldte områder	14
Nye medarbejdere har skruet forventningerne op	16
Case 3: Ny Accord-aftale skal øge arbejdernes vilkår i Pakistans tekstilsektor	18
Etisk handel og bæredygtighed er højt prioriteret hos virksomhederne	20
Case 4: Om due diligence og bæredygtig kaffe	22
Lovgivning er drivkraften for den grønne omstilling	24
Case 5: Rosendahl Design Group måler og rapporterer for at gøre en forskel	28
Hvor i værdikæden findes de største udfordringer?	30
Case 6: CleverCoffee udgiver hvert år en Transparency Report	32
Flere virksomheder overvejer at fravælge leverandører i risikolande	34

De fremhævede resultater og tendenser i denne rapport er baseret på Etisk Handel Danmarks obligatoriske årlige medlemsrapportering. Statistik og grafer over medlemmernes arbejde med etisk handel og bæredygtighed i løbet af 2022 er udarbejdet på baggrund af svarene i medlemsrapporteringen, som medlemmerne har udfyldt i starten af 2023. De fremlagte konklusioner er baseret på medlemmernes egne vurderinger. Ud af 107 medlemmer har 94 indgivet svar ved redaktionens afslutning. Enkelte grafer og beskrevne procentsatser i publikationen er imidlertid baseret på færre respondenter. Det skyldes, at en række spørgsmål er målrettet specifikke medlemsgrupper som f.eks. virksomheder.

DENNE RAPPORT ER UDARBEJDET AF ETISK HANDEL DANMARK OG BASERET PÅ ETISK HANDEL DANMARKS MEDLEMSRAPPORTERING 2022

Etisk Handels Danmarks sekretariat:

Nanna Callisen Bang, direktør
 Janine Dortmundt, rådgiver, globale værdikæder
 Sarah Dieckmann, rådgiver, etisk handel
 Lene Midtgaard, rådgiver, innovation, klima og miljø
 Morten Faueryby Thomsen, rådgiver, globale værdikæder
 Lotte Frøjk Knudsen, kommunikationsansvarlig
 Jacob Lykke Andersen, udviklingskonsulent
 Kristina Angelo, økonomi- og administrationsansvarlig
 Marie Kalvig, studentermedhjælper
 Rikke Bachmann Larsen, studentermedhjælper
 Martin Bruun Thomassen, praktikant

Fotos:

Solidaridad, CleverCoffee, Bestseller, Canva, Rosendahl Design Group, Shutterstock

Tak for bidrag med cases og forskning til:

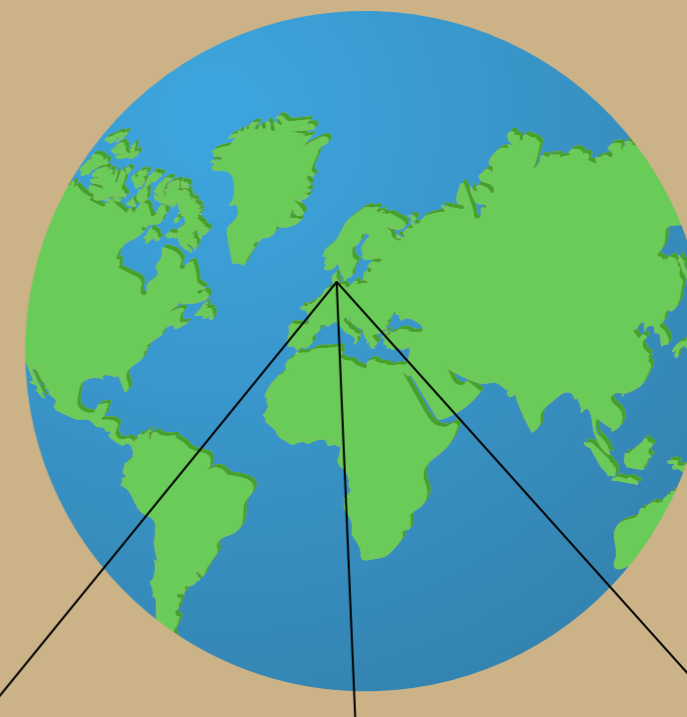
Folkekirkens Nødhjælp, Salling Group, Bestseller, 3F, Rosendahl Design Group, Warfair, CleverCoffee, Copenhagen Business Academy

Design og grafik:

Cecilie Sofie Fossheim

Hvor kommer varerne fra?

Europa
Asien
Afrika
Nordamerika
Latinamerika

Latinamerika:

Chile
 Argentina
 Brasilien
 Peru
 Colombia
 Ecuador
 Costa Rica

Afrika:

Kenya
 Uganda
 Tanzania
 Etiopien
 Malawi
 Mozambique
 Sydafrika
 Ghana
 Elfenbenskysten
 Burkina Faso
 Somalia
 DR Congo
 Niger
 Madagaskar
 Morocco
 Zambia

Asien:

Kina
 Indien
 Pakistan
 Bangladesh
 Vietnam
 Cambodia
 Thailand
 Sri Lanka
 Hong Kong
 Sydkorea
 Afghanistan
 Yemen
 Indonesien
 Laos
 Malaysia
 Myanmar
 Taiwan

Kriserne har ændret verden, men viljen til ansvarlighed og bæredygtighed lever

Efterdønningerne fra Corona-pandemien var i 2022 stadig at spore i forsyningskæderne, da nye kriser meldte deres ankomst. Rusland gik ind i Ukraine i februar, og der fulgte en omfattende energi- og forsyningskrise, som vi fortsat står midt i. Virksomhederne blev igen sat på prøve. Leverandørkæder er igen blevet brudt op, adgang til energi, komponenter og råstoffer er ikke længere en selvfølgelighed.

Figur 1:

Hvilke kriser har påvirket jer mest?

Top 5 for 2022:

- 1: Stigende inflation
- 2: Krigen i Ukraine
- 3: Energikrisen
- 4: Forsyningskrisen
- 5: Klimakrisen

Top 5 for 2021:

- 1: Klimakrisen
- 2: Krigen i Ukraine
- 3: Forsyningskrisen
- 4: Covid 19
- 5: Biodiversitetskrisen

Kilde: Medlemsrapportering 2021 og 2022

”Basisdrift har større betydning for om vi også overlever det kommende år fremfor bæredygtighed, men altid med ansvarlighed først ”

Kilde: Kommentar fra medlemsrapportering 2022

Efter et år med krig i Ukraine, forsynings- og energikrise samt inflation har billedet ændret sig.

Klimakrisen er røget ned på en femteplads og det er nu den stigende inflation, efterfulgt af krigen i Ukraine og energikrisen, der fylder mest.

Trods det, at virksomhederne har måtte justere og oplever recession i de lande, de handler med, forbliver målsætninger dog de samme. Etisk handel og bæredygtighed er generelt et højt prioriteret område i virksomhederne. 78 % angiver, at det er prioriteret i egen virksomhed. (Figur 6 side 21).

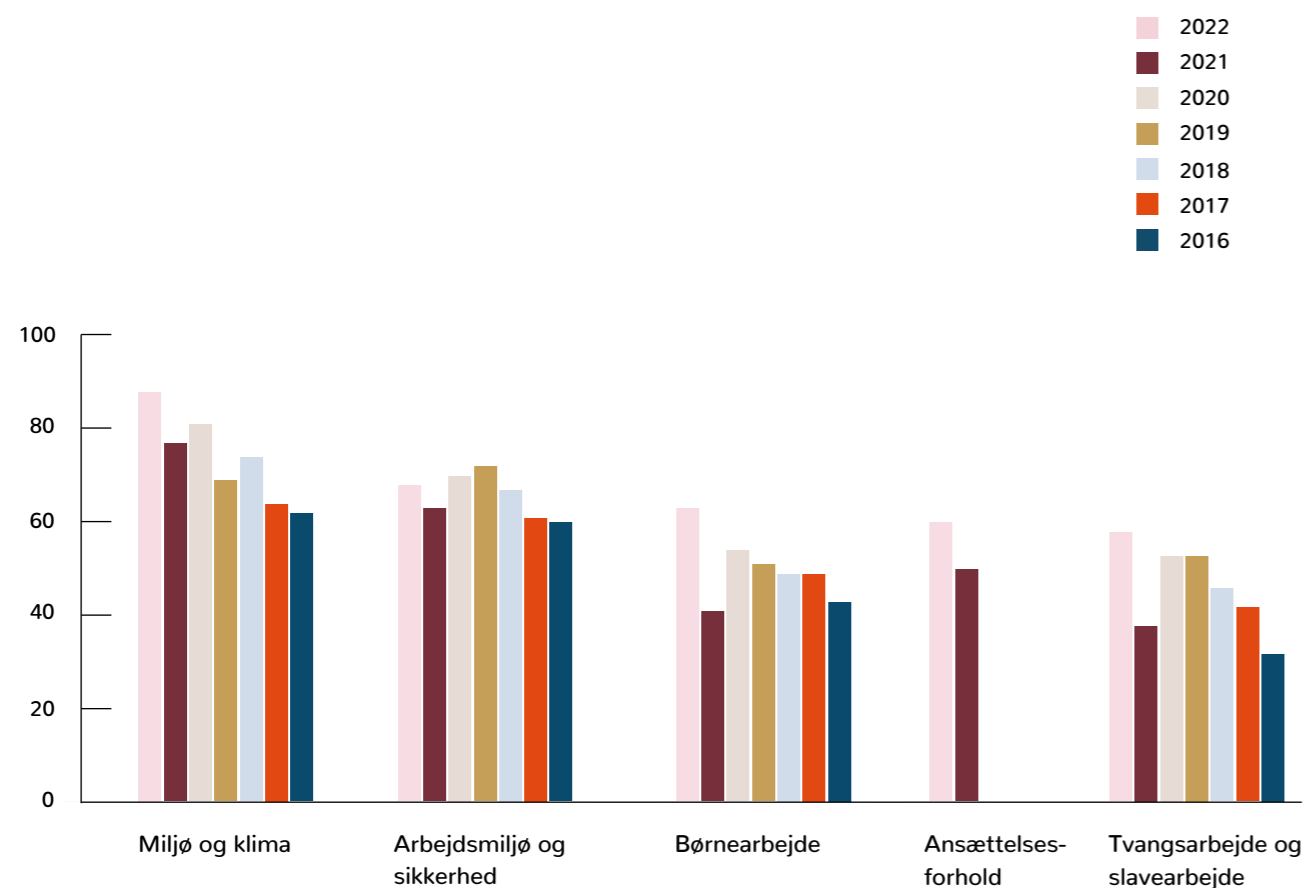
”Kriserne gør etisk handel endnu mere aktuelt”

Virksomhedsmedlem, medlemsrapportering 2022

Klima og miljøspørgsmål har stort fokus - men børnearbejde rangerer højere end nogensinde før

Figur 2:

Top fem over anførte problematikker inden for etisk handel

Kilde: Medlemsrapportering 2022

Flest medlemmer peger på klima og miljøspørgsmål som de områder, de bruger flest kræfter på. Samme resultat viste medlemsrapporteringen fra 2021 og generelt har denne kategori scoret højt siden 2015. Årets medlemsrapportering viser også, at børnearbejde ligger højere end nogensinde før og dermed er højt prioriteret blandt medlemmerne med 63 %. Inden for klima og miljø har medlemmerne størst fokus på

klima, afskovning og plast med henholdsvis 69 %, 60 % og 57 %.

I forhold til 2021 ses en stigning på 20 % i forhold til tvangsarbejde og slavearbejde, 22 % stigning i forhold til børnearbejde, og 14 % stigning i forhold til korruption.

Figur 3

Medlemmernes fokus inden for etisk handel i leverandørkæder 2022

Miljø og klima	88%
Arbejdsmiljø og sikkerhed	68%
Børnearbejde	63%
Ansættelsesforhold	60%
Tvangsarbejde og slavearbejde	58%
Rimelig løn	55%
Korruption	50%
Kvindes rettigheder rettighedsinvesteringer	45%
Foreningsfrihed, organisering og retten til kollektiv forhandling	45%
Arbejdstid	40%
Diskrimination	35%
Vold og chikane	33%
Dyrevelfærd	28%
Marginaliserede befolkningsgrupper	25%
Brand- og bygningssikkerhed	25%
Jordrettigheder	23%
Human trafficking/menneskehandel	18%
Ansvarlige investeringer	10%

Kilde: Medlemsrapportering 2022

[Læs mere om risikovurdering af børnearbejde i Etisk Handel Danmarks guide "De6skridt".](#)

ORGANISATIONER OG FAGBEVÆGELSEN

Organisationer og fagbevægelsen har erfaringer, kompetencer og viden om hvordan handel i højere grad kan understøtte en mere bæredygtig udvikling i produktionslandene. Organisationerne kan være værdifulde samarbejdspartnere eller sparringspartnere for virksomheder i deres arbejde med at håndtere risiko for negativ påvirkning af mennesker, klima og miljø i værdikæden.

Hvornår oplever I, at I er med til at fremme mere ansvarlig og bæredygtig handel?

47 % af de adspurgte NGO'er og organisationer oplever, at de er med til at fremme ansvarlig og bæredygtig handel, når de indgår i dialog og deler viden, erfaringer og casestudier med de andre medlemmer om de problemer, der påvirker arbejdere, lokalsamfund, miljø og klima i globale værdikæder. 30 % oplever, at det er i samarbejdet med andre medlemmer, individuelt eller kollektivt, hvor de understøtter virksomheder i deres bestræbelser på at forebygge eller mindske de forskellige risici. F.eks. sikre rettigheder for arbejdere, fokusere på miljø, klima og menneskerettighedspåvirkninger og sikre effektiv afhjælpning, hvor det er nødvendigt.

17 % angiver, at de oplever, at de er med til at fremme ansvarlig og bæredygtig handel, når de holder virksomhederne ansvarlige for at deres adfærd skal være i overensstemmelse med relevante politikker og lovgivning.

Eksport af etiske dadler kan åbne dørene for et bedre liv for Palæstinensiske småbønder

Gennem et multi-stakeholder partnerskab, med Folkekirkens Nødhjælp, Salling Group, GSOL ENERGY GLOBAL A/S, Ma'an Development Center og Etisk Handel Danmark bliver ansvarlig virksomhedsadfærd integreret som en drivkraft for bæredygtig udvikling i den palæstinensiske daddelindustri.

Mange af verdens største daddelproducenter er blevet kritiseret for deres arbejdsforhold, mangel på ansvarlig handel og miljøpåvirkning, hvilket kan resultere i juledadler med en sur eftersmag. Det er især problematikken omkring israelske bosættere og deres ulovlige dyrkning af dadler på Vestbredden, der påtales, fordi det er i direkte strid med folkeretten. En række partnere er gået sammen for at dykke yderligere ned i dette etiske dilemma i forsøget på at opbygge en forsyningskæde af dadler med oprindelse direkte fra småbønder på den besatte Vestbred i Palæstina. Målet er at løfte den enkelte palæstinensiske bonde både socialt, økonomisk og miljømæssigt.

Tæt partnerskab sikrer ansvarlige værdikæder

Projektet skal hjælpe med at sikre ansvarlige værdikæder for Salling Group og samtidig forbedre indkomsten og levevilkårene for småbønder i Palæstina. Projektet modtager støtte fra DGBP og fokuserer på bæredygtig produktion af dadler. Greening partner GSOL ENERGY GLOBAL A/S er tilknyttet projektet for at hjælpe bønderne med at omlægge til bæredygtige solcelledrevne vandingssystemer. Det øger effektiviteten i vandforbruget og samtidig undgår bønderne afhængigheden af dyr og CO₂-udledende diesel. I samarbejde med lokale partnere er der en målrettet indsats for at skabe større bevidsthed om ansvarlig virksomhedsadfærd i Palæstina og etablere de rette rammer.

Konfliktzonen besværliggør projektet

Det er et udbredt og kendt problem i konfliktområder, at en svag statsmagt gør det vanskeligt at operere i området. Det er også tilfældet på de jordstykker, hvor de palæstinensiske bønder dyrker dadler. Her gælder nemlig israelsk militærlov. Det betyder, at ulovlig overtagelse af landbrugsjord og begrænset adgang til vand, gør forretningslivet svært for den palæstinensiske bonde. Ligeledes har de palæstinensiske myndigheder heller ikke mulighed for at opretholde retfærdighed og sikre overholdelse af ansvarlige handelsprincipper.

Formålet med projektet er derfor ikke kun at forbedre levevilkårene for de palæstinensiske bønder og sikre etisk forsvaret af dadler. Det er også at opbygge vigtig viden og erfaring i, hvordan man gennem de rigtige partnerskaber

kan arbejde sammen om løsninger for at handle etisk korrekt med nogle af verdens mest sårbare og udsatte befolkningsgrupper, der ofte bor i konfliktzoner.

Vigtig viden opsamles til inspiration

Etisk Handel Danmarks rolle er at opsamle de erfaringer der gøres i løbet af projektet, så de kan bringes i spil i andre sammenhænge og være med til at styrke andre partnerskaber for etisk handel. Ved at sætte fokus på ansvarlig virksomhedsadfærd og bæredygtig produktion kan projektet inspirere andre virksomheder til at tage lignende initiativer.

DGBP

Projektet er støttet af Danida Green Business Partnerships (DGBP). Udenrigsministeriet støtter gennem programmet grønne partnerskaber mellem private virksomheder og civilsamfundsorganisationer. Der er afsat 416 millioner kroner til programmet, som løber fra 2022 til 2025. Læs mere på www.dgbp.dk

salling group

GSOL ENERGY

Forventninger fra kunderne indtager førstepladsen som den største drivkraft - skarpt efterfulgt af virksomhedernes egne ambitioner

Fire ud af fem virksomheder oplyser, at det er krav og forventninger fra kunder og/eller forbrugere, som driver deres arbejde med etisk handel og bæredygtighed. Dette er dog skarpt efterfulgt af virksomhedernes egne ambitioner, som 78 % af de adspurgte angiver som vigtigste drivkraft. Det er en stigning med 8 % fra 2021.

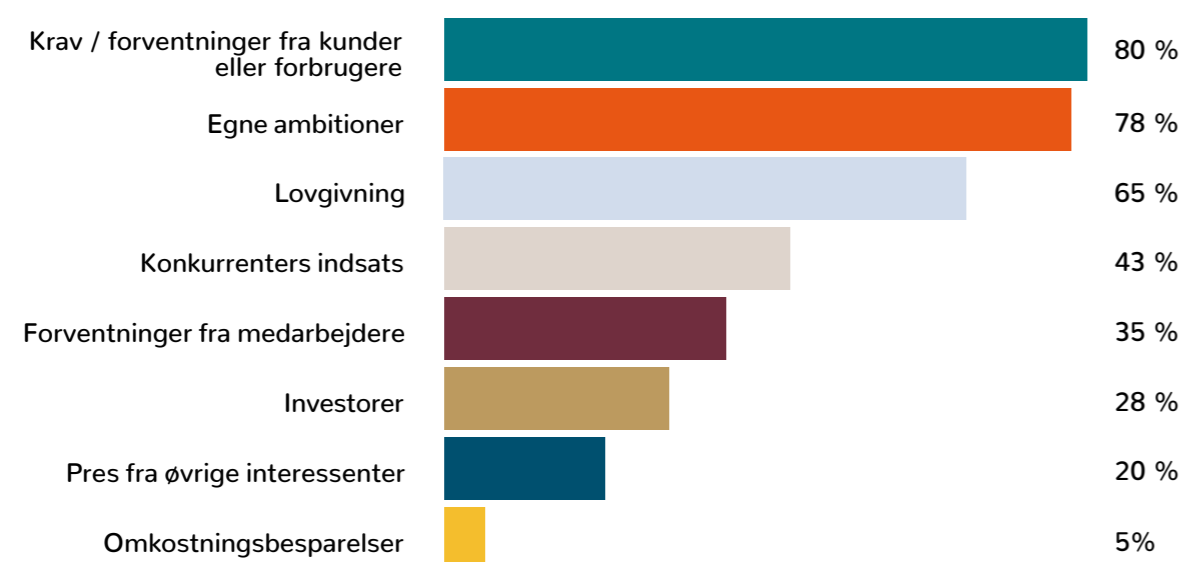
Lovgivning som drivkraft spiller også en betydelig rolle, hvilket 65 % svarer, og i perioden 2019-2022 er det steget med hele 28 %.

Der er ingen tvivl om, at den øgede regulering og lovgivning også er med til at drive virksomhederne til et større fokus på etik og bæredygtighed.

Forventningerne fra investorerne til virksomhedernes arbejde med etisk handel og bæredygtighed er steget med 12 % siden 2019. Fra 16 % i 2019 til 28 % i 2022.

Figur 4:

Hvad driver jeres arbejde med etisk handel?

Kilde: Virksomhedsmedlemmer, Medlemsrapportering 2022

53 % af virksomhederne oplever i høj grad stigende forventninger til deres arbejde med etisk handel og bæredygtighed fra kunder.

Se mere figur 5 side 17.

De sidste fem år viser, at kontrol og måling af virksomhedernes præstationer på menneskerettigheder er med til at drive forandring. Virksomheder opfører sig mere ansvarligt og har forbedret deres resultater. Men tempoet i denne forbedring går meget langsomt.

Kilde: World benchmarking alliance

Due diligence for menneskerettigheder i konfliktfyldte områder

Hvordan håndteres menneskerettigheder i lande med konflikt og krig? Her har Warfair mange erfaringer. Det kræver grundig due diligence-analyse. Og her er masser af inspiration at hente!

Warfair er specialiseret i at importere produkter, særligt fødevarer, fra konfliktramte områder – med henblik på at skabe fred og gode vilkår for civilbefolkningen. Handel i konfliktramte områder som f.eks. Yemen, Somalia, Afghanistan og Congo kræver en ekstra stor indsats på due diligence-området.

Inden Warfair laver en aftale med en ny leverandør, bliver der udarbejdet en grundig risikovurdering ved at lave en landeanalyse, en screening af leverandøren og et spørgeskema, der skal udfyldes og underskrives af leverandøren.

I risikovurderingen samarbejder Warfair med organisationer, kontakter og journalister, der bor i lokalområdet, og med flygtninge/indvandrere fra f.eks. Somalia, Afghanistan og DR Congo, der nu bor i Danmark. De hjælper både med at finde varerne og de indhenter oplysninger om virksomhederne fra deres kontakter og ved at lave internetsøgninger også på lokale sprog. Der følges løbende op på risikovurderinger og spørgeskemaer med mails og inspektioner på produktionsstederne – både virtuelle og fysiske.

Due diligence-rapporten godkendes af Warfairs etiske komité, og først derefter lancerer Warfair varerne på det danske/europæiske marked. Den etiske komité sikrer, at virksomhedens due diligence lever op til de højeste standarder og ikke overser relevante risici. Komiteen forvalter også en klagemekanisme, hvor alle kan indsende klager over varer, virksomheder eller medarbejdere.

Inspiration

Der er god inspiration at hente til både opbygning og særlige politikker i Warfairs due diligence rapporter, som bliver offentliggjort for at skabe fuld gennemsigtighed. I kan også finde inspiration til jeres due diligence spørgsmål i Warfairs leverandørspørgeskema og til at etablere en klagemekanisme. Det hele kan hentes frit på Warfairs hjemmeside.

FORDELE FOR MENNESKER

Bedre muligheder: Den grundige due diligence er med til at skabe muligheder for et bedre liv for de familier og virksomheder i konfliktområder, der laver Warfairs produkter.

Warfair om forretningsfordelene ved at arbejde med menneskerettigheder

” Risikovurdering er helt grundlæggende for vores forretningsmodel, og det giver gode resultater. Ved at mindske risikoen ved at handle med lande i konflikt giver vi et bidrag til at skabe indkomst, arbejdspladser og fred og får samtidig kvalitetsprodukter frem til danske forbrugere.”

Christian Friis Bach, stifter og direktør, Warfair

Nye medarbejdere har skruet forventningerne op til virksomheders arbejde med etisk handel og bæredygtighed

Oftere og oftere spørger en jobansøger i løbet af jobsamtalen ind til virksomhedens arbejde med etisk handel og bæredygtighed. 98 % af de adspurgte medlemmer fortæller nemlig, at de oplever stigende forventninger til deres arbejde med etisk handel og bæredygtighed, i forbindelse med rekruttering af nye medarbejdere. 25 % af medlemmerne oplyser, at de i forbindelse med rekruttering af nye medarbejdere, i høj grad, oplever stigende forventninger.

Samtidig retter medarbejdere, der allerede er en del af en virksomhed, mere og mere opmærksomheden mod virksomhedernes arbejde med etik og bæredygtighed. 39 % af medlemmerne giver nemlig udtryk for, at de i høj grad oplever stigende forventninger fra medarbejdere. I 2021 var det 18 %, hvilket betyder et stigende fokus.

" Vi oplever at nye medarbejdere interesserer sig meget for vores CSR-profil - ofte noget som er anført i ansøgninger og som bringes op på rekrutteringssamtaler. Især blandt yngre ansøgere og især i Storkøbenhavn. "

Virksomhedsmedlem, medlemsrapportering 2022

Særligt de yngre generationer ønsker at være en del af noget større, derfor er det især vigtigt, at virksomhederne er tydelige omkring, hvordan de arbejder med bæredygtighed og grøn omstilling, viser forskning fra Cphbusiness (Copenhagen Business Academy). Undersøgelsen peger på, at hvis ikke virksomheden har en klar strategi og værditilbud, kan de få sværere ved at rekruttere og fastholde medarbejdere.

"Projekt Grøn Omstilling - fra "sort" til grøn virksomhedsadfærd", Copenhagen Business Academy (2023)

Figur 5:

I hvilken grad oplever I stigende forventninger til jeres arbejde med etisk handel / bæredygtighed?

Kilde: Medlemsrapportering 2022

78 % af medlemmerne oplever, at etisk handel og bæredygtighed er et prioriteret område i egen virksomhed eller organisation. Der ses en stigning med 23 % fra 2015-2022.

FAKTA

I 2013 kollapsede bygningen Rana Plaza som husede fem fabrikker i Bangladesh og dræbte over 1000 fabriksarbejdere.

'International Accord for Health and Safety in the Textile and Garment Industry' blev introduceret i Bangladesh i 2013 efter ulykken i Rana Plaza. Det er en juridisk bindende aftale mellem 190 globale mærker og forhandlere, fagforbund, IndustriALL Global Union og UNI Global Union, og otte af deres bangladeshiske tilknyttede fagforeninger om at arbejde hen imod en sikker og sund tekstilindustri. I 2021 blev det besluttet at udvide aftalen til Pakistan.

Tekstilindustrien i Pakistan bidrager til 24% af landets BNP og udgør mere end 60% af den samlede eksport.

EU's direktiv om due diligence sigter mod at fremme bæredygtig og ansvarlig virksomhedsadfærd i globale værdikæder. Virksomheder vil blive forpligtet til at identificere og, hvor det er nødvendigt, forhindre, afslutte eller afbøde negative indvirkninger af deres aktiviteter på menneskerettighederne, såsom børnearbejde og udnyttelse af arbejdstagere, og på miljøet, for eksempel forurening og tab af biodiversitet.

Foto: Solidaridad

Ny Accord-aftale skal øge arbejdernes vilkår i Pakistans tekstilsektor

Efter katastrofen i Bangladesh i 2013, hvor en 9-etagers tøjfabrik kollapsede, underskrev en række større virksomheder en ambitiøs aftale, der skal forhindre det sker igen. Den såkaldte Accord-aftale handler blandt andet om mere sikkerhed på tekstilarbejdspladserne i samarbejde med lokale fagforeninger.

Nu udvides aftalen også til Pakistan, og her er Bestseller medlem af styregruppen for den internationale aftale. De har nu, sammen med andre virksomheder og nationale interesser arbejdet for at sikre et landespecifikt aftaleprogram i Pakistan. Vi har derfor stillet Felicity Tapsell, Head of Responsible Sourcing hos BESTSELLER, fem spørgsmål for at blive klogere på den nye aftale i Pakistan.

Hvad er jeres rolle i at udvikle det nye Safety Accord Program?

"Vi deltager aktivt i udviklingen af den nye internationale aftale for Pakistan og har været en del af forhandlingerne siden 2021. Formålet med aftalen er at skabe varige forbedringer på industriniveau, blandt andet ved at hæve fabrikernes standarder for arbejdsvilkår og sikkerhed i tråd med den Internationale Accord's krav, fortæller Felicity Tapsell. Kravene dækker blandt andet over uafhængige sikkerhedsinspektioner, og træninger for arbejderne i sikkerhed. Aftalen er et stort skridt i den rigtige retning men kan ikke stå alene. Virksomhederne skal samtidig iværksætte individuelle indsatser for at opretholde due diligence og risikovurderinger.

Hvordan interagerer programmet med det nye EU-direktiv om due diligence?

"Aftalen vil supplere og være en støtte til virksomheder, der er påvirket af det nye EU-direktiv om due diligence. Tekstilvirksomhederne, der tilmelder sig aftalen, vil drage fordel af den indbyggede klagemekanisme, som vil hjælpe dem med at levere på en af de sværeste komponenter i CSDDD. Men virksomhederne skal naturligvis stadig foretage deres egen due diligence, identificere, handle på og rapportere om deres væsentlige miljømæssige og sociale påvirkninger".

Hvordan griber I opgaven an og hvilke erfaringer tager I med fra Bangladesh?

"De nationale strukturer skal oprettes effektivt fra begyndelsen for netop at sikre, at producenterne også har en stemme og er repræsenteret. Det er en afgørende læring fra Bangladesh. Og der skal oprettes et uafhængigt inspektionshold og støtte til kapacitetsopbygning i de regionale regeringsorganisationer.

Men tekstilindustrien går i øjeblikket ind i en vanskelig tid med færre ordrer. Især Pakistan står over for alvorlige økonomiske begrænsninger og potentiel international gældsmisligholdelse, for ikke at nævne sikkerhedsproblemerne i regionen, som alle skal tages i betragtning under opsætning og implementering af programmet.

Kan andre danske tekstilvirksomheder tilslutte sig programmet?

"Ja. Det er vigtigt for programmets succes, at så mange tekstilvirksomheder som muligt med produktion i Pakistan tilslutter sig aftalen, da den er baseret på kollektiv forhandlingsstyrke. Når flere virksomheder med produktion på samme fabrik tilpasser sig én standard og tilgang, skaber det en effekt på industriniveau og strømliner indsatsen for vores leverandører," fortæller Felicity Tapsell.

Hvilken effekt vil aftalen få for den pakistanske industri?

"Vi tror på, at hvis aftalen lykkes, vil det gavne den pakistanske industri, og vigtigst af alt sundheden og sikkerheden for de tusindvis af arbejdere på fabrikkerne. Derudover vil aftalen også gavne virksomhedernes due diligence-indsats på fabrikkerne – og dette vil i sidste ende tiltrække mere forretning til regionen.

Det næste år er derfor vigtigt for den internationale aftale. Hvis programmet kan igangsættes i Pakistan med succes, kan der være potentiale for at udvide til andre regioner." slutter Felicity.

BESTSELLER

Etisk handel og bæredygtighed er højt prioriteret hos virksomhederne

Kriserne fylder hos de enkelte virksomheder og organisationer, men der er fortsat et stort engagement i at fastholde ambitionerne på ansvarlighed og bæredygtighed.

78 % af medlemmerne angiver, at de oplever at etisk handel og bæredygtighed er et prioriteret område i egen virksomhed eller organisation. Dermed er antallet tilbage på samme niveau som før covid 19 krisen efter et mindre fald i perioden 2019-2021.

Anderledes ser det ud i forhold til oplevet politisk prioritering på Christiansborg. Her oplever en faldende andel af medlemmerne, at etisk handel og bæredygtighed er prioriteret politisk på Christiansborg. Der ses nemlig et fald på hele 26 % i perioden fra 2019 – 2022. Altså fra før kriserne gjorde deres indtog anført af covid 19.

I år har vi tilføjet en ny kategori ”forbrugere” og her svarer 42 % af de adspurgte medlemmer, at de oplever at etisk handel og bæredygtighed er et prioriteret område blandt forbrugere.

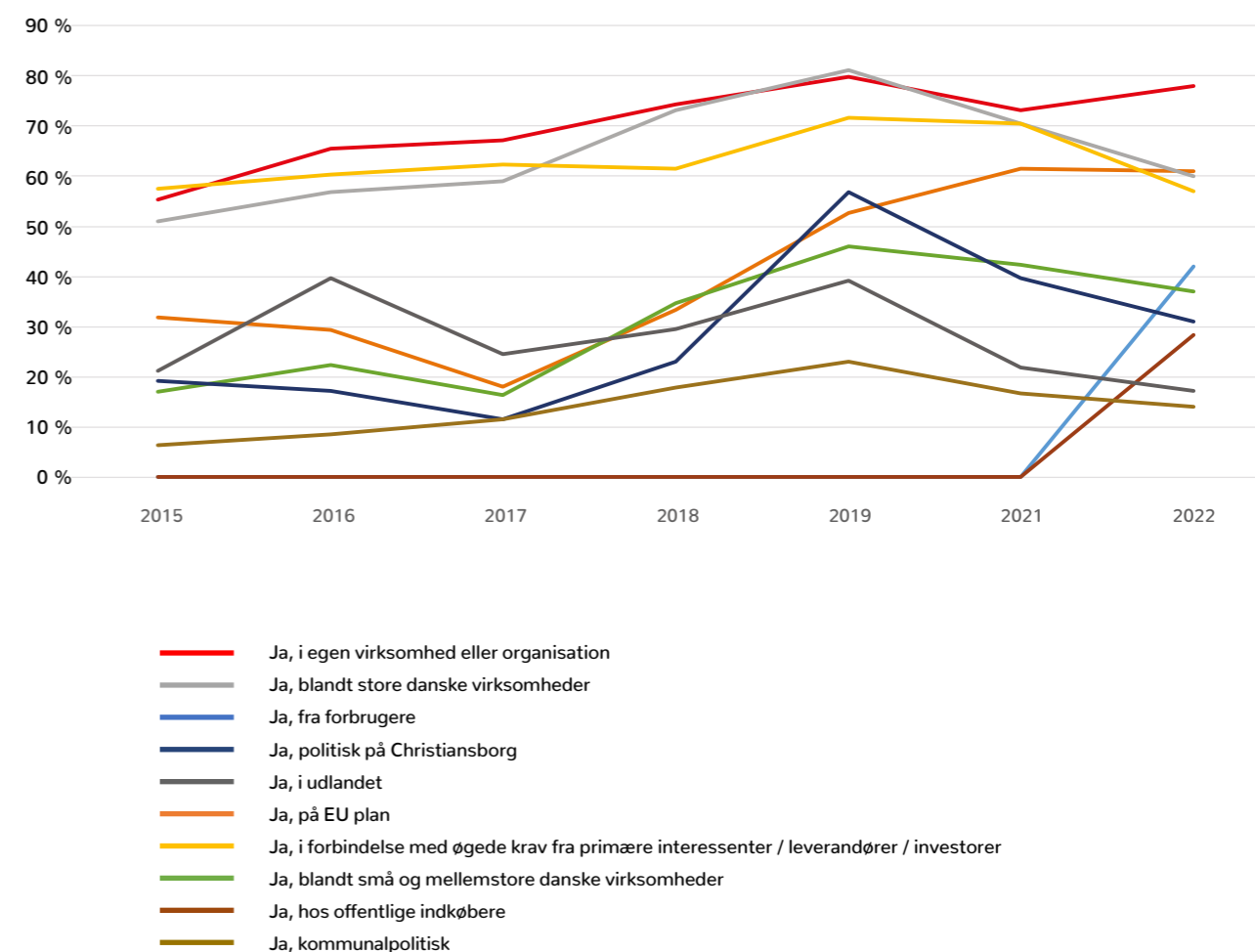
Etisk handel og bæredygtighed opfattes som et stigende prioriteret område på EU-niveau, hvilket hænger sammen med EU Green Deal, og at der fra EU bliver fremsat flere centrale strategier og lovgivning inden for klima, miljø, biodiversitet og menneskerettigheder.

Blandt de adspurgte NGO'er og organisationer er der bred enighed om, at der er fremdrift i virksomhedernes arbejde med ansvarlighed og bæredygtighed. Heraf oplever 33 % det i høj grad eller i meget høj grad.

77 % af medlemmerne oplever, at etisk handel og bæredygtighed er et prioriteret område hos ledelsen.

Figur 6:

Oplever I som virksomhed eller organisation, at etisk handel / bæredygtighed generelt er et prioriteret område?

Kilde: Medlemsrapportering 2022

Case fra 3F

Om due diligence og bæredygtig kaffe

Blandt de mange aktuelle kriser lurder også en tillidskrise. Vi møder en daglig informationsstrøm om bæredygtighed og ansvarlighed, men hvor meget af det kan vi stole på? Kan vi f.eks. have tillid til certificering og mærker på varer som kaffe?

Der er ingen nemme svar. Vi ved faktisk ikke, om en vare er produceret med fuld respekt for arbejdernes rettigheder, selvom der sidder et mærke på den. For at være sikre på at arbejderne kender deres rettigheder og om rettighederne krænkes, må de høres udenom kommercielle interesser. Vi har jo lært, at det er den krænkede og ikke krænkeren, der definerer om der har fundet en krænkelser sted.

3F arbejder internationalt i bl.a. Latinamerika og Afrika og er derigennem kommet tæt på plantagearbejderne. Derfor ved vi, at de som regel ikke har frihed til at organisere sig. Mange små og store arbejdsgivere accepterer ikke en fagforening. Arbejderne oplever for lav løn, dårlige arbejdsforhold og krænkelser af grundlæggende rettigheder. Det viser sig også, at der hvor det lykkes dem at organisere sig er der også bedre værn mod diskrimination, børnearbejde, tvangsarbejde og farligt arbejdsmiljø.

3F går længere end certificeringer

3F ønsker selv at købe ansvarligt ind. Kaffen i maskinerne i forbundshuset har de sidste 10 år været Fairtrade mærket. Men vi ville et spadestik dybere og sikre, at arbejdernes rettigheder blev respekteret. Selv fattige kooperativer har arbejdere, især sæson-arbejdere. Derfor er arbejdstagerrettigheder næsten altid i spil.

Vi samarbejdede allerede med landarbejdernes forbund i Honduras. Derfor var det naturligt at starte der. Vi prøvede at få en aftale med et kaffekooperativ i Honduras. Det mislykkedes dog, da kooperativet nedstemte vores forslag. Bønderne ville ikke samarbejde med en fagforening.

I andet forsøg lykkedes det og en aftale med kooperativet Solidaridad i Nicaragua kom i hus. Her var bønderne selv tidligere landarbejdere, og var gennem en jordreform blevet ejere af en jordlod. Samarbejdet inkluderede landarbejderforbundet ATC, der skulle undervise både arbejdere og arbejdsgivere i rettighederne og tjekke vilkårene.

Vi hjalp, med DANIDA-støtte, ikke kun fagforeningen med at leve op til deres del af aftalen, men også kooperativet. F.eks. manglede bønderne uddannelse i økonomistyring og købere og lånehajer havde alt for nemt spil. Og tjener bønderne for lidt, kan de ikke lønne ordentligt.

Samarbejdet omhandlede hele værdikæden. 3F kunne overvåge transportruten gennem sine søsterorganisationer og tjekke respekten for rettighederne fra producent til forbruger. Projektet pegede på en indsigt i værdikæden uden blinde pletter.

Ny kaffeaftale på vej i Colombia

Politiske begivenheder i Nicaragua satte dog en stopper for projektet. Vores regionale kontor flyttede til Colombia, som også er et kaffeland. Derfor arbejder vi på at indgå en ny samarbejdsaftale for at sikre, at arbejderne høres ad deres egne kanaler. De opfatter ofte audits som arbejdsgiver-overvågning. De tillidsfolk, de selv har valgt, er vores bedste bud på en troværdig kilde, hvis de vel at mærke er beskyttet mod fyring og repressalier.

Husk arbejdstagerrettighederne i den grønne dagsorden

Vi kunne ønske os, at der blev vist større interesse for at sikre arbejdstagerrettigheder i værdikæderne. De overskygges nemt af den truende klima og miljøkrise. Men overser vi den sociale dimension, kan social uro nemt spænde ben for nødvendige grønne løsninger. Og sværere er det heller ikke. Vi deler gerne erfaringer og viden om, hvordan arbejdernes stemme kan inddrages i virksomhedernes nødvendige omhu.

Etisk Handel Danmark er samlingsstedet for mange interessenter og vil kunne fremme princippet om, at arbejderne inddrages i virksomhedernes nødvendige omhu via deres repræsentanter. Det vil vi rigtig gerne arbejde for i organisationen.

Fagligt Fælles Forbund

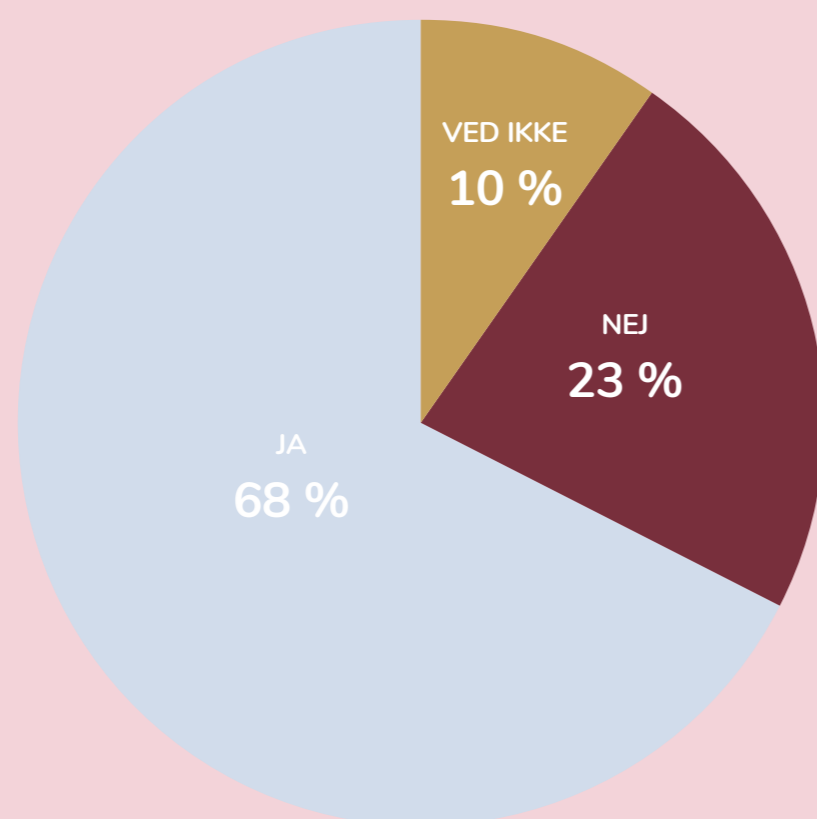

Lovgivning er drivkraften for den grønne omstilling

Der er ingen tvivl om, at lovgivning de senere år er begyndt at fylde en del i virksomhedsbilledet. Det betyder også, at virksomheders arbejde med compliance, ligger meget højt på prioriteringslisten, når det kommer til at omstille forretningen og tilpasse sig den bæredygtige- og miljømæssige dagsorden, de kommende år.

Figur 7:

Føler I jer klædt på til udviklingen i lovkrav om due diligence?

Der ses en markant stigning i antallet af virksomhedsmedlemmer som føler sig klædt på til udviklingen i due diligence. Dette tal er steget fra 42 % i 2021 til 68 % i 2022.

Virksomheder, der er medlem af [Etisk Handel Danmark](#) svarer, at de er nået længere end blot at leve op til lovgivningen i arbejdet med due diligence og i højere grad "Prioriterer deres indsats efter, hvor de ser de største udfordringer for mennesker og miljø" og at "De betragter etisk handel som et konkurrenceparameter og tænker det ind i alle dele af deres virksomhed". Kun 5 % af de adspurgte virksomheder svarer, at de blot lever op til lovgivningen.

I [Etisk Handel Danmark](#) har vi fokus på at klæde virksomheder og organisationer på til arbejdet med due diligence.

Vi har udviklet guiden '[De6skridt](#)' som et værktøj til, hvordan små- og mellemstore virksomheder kan arbejde konkret med due diligence, uanset om man opererer på B2C- eller B2B markedet, importerer, eksporterer eller har egen produktion i Danmark.

[Guiden](#) giver en grundig introduktion til de seks skridt:

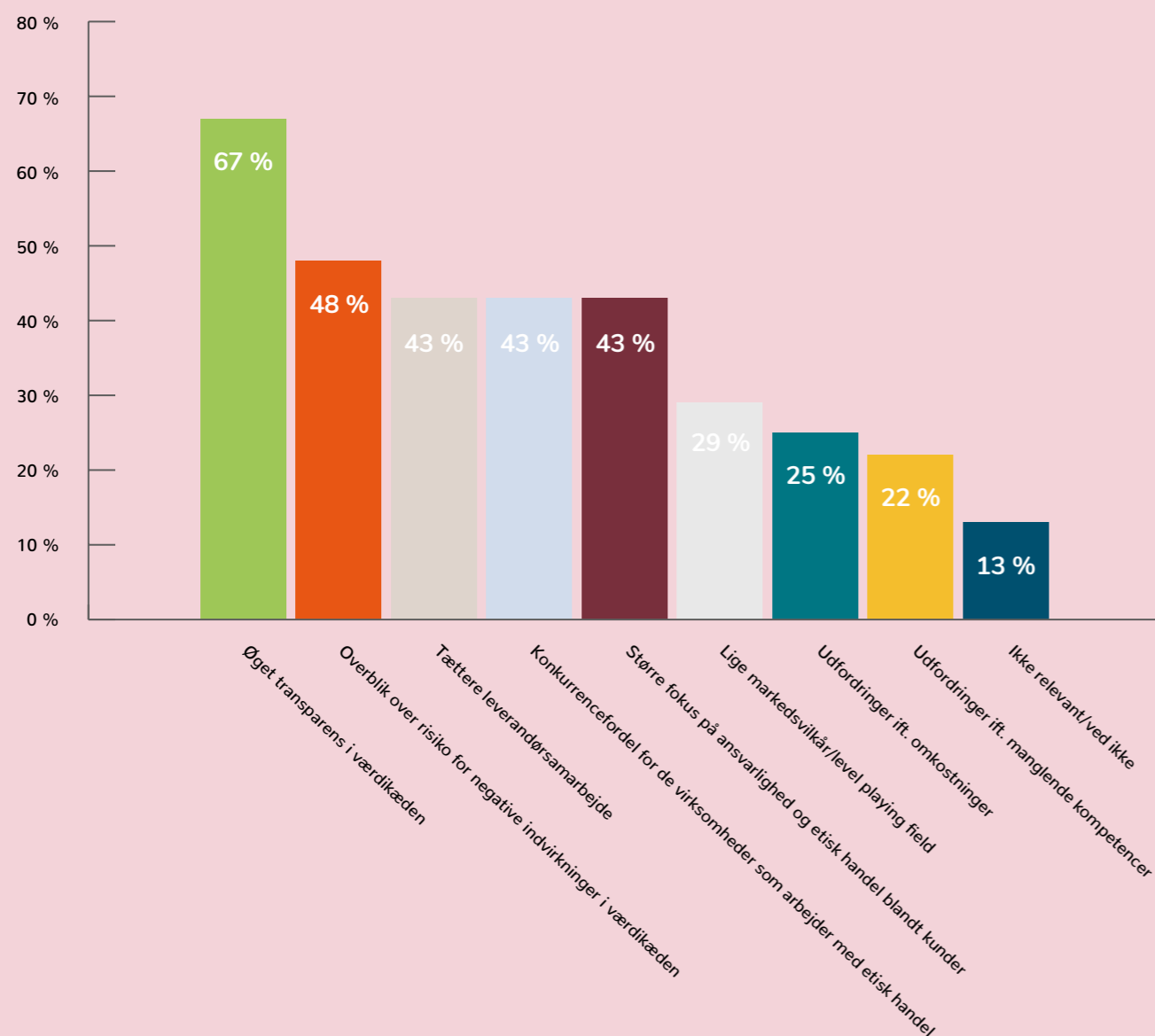
1. Forpligtelse og forankring
2. Risikovurdering
3. Tag hånd om negative indvirkninger
4. Løbende opfølgning
5. Kommunikation
6. Klagemekanisme og oprejsning

Besøg [Videnscenter for bæredygtige værdikæder](#) for relevant viden, guides og bliv inspireret af cases.

65 % anser lovgivning som en væsentlig faktor for drivkraften med etisk handel. Dette er steget med 28 % i perioden 2019-2022. (Figur 4 side 12)

Figur 8:

Hvad ser din virksomhed eller organisation som de største muligheder og udfordringer i forhold til due diligence lovgivning (CSDD)?

De fleste medlemmer 67 % ser en mulighed i "at øge transparensen i værdikæden, når det kommer til due diligence" og 48 % ser muligheden for at få et "overblik over risiko for negative indvirkninger i værdikæden".

Der, hvor der ses en markant udvikling i forhold til due diligence er, at hele 43 % i 2022 ser "konkurrencefordel i at arbejde med due diligence". Tallet var 19 % i 2021.

DET SIGER LOVGIVNINGEN

CSRD - Direktivet, om virksomheders bæredygtighedsrapportering, forpligter store virksomheder og børsnoterede SMV'er, samt visse finansielle virksomheder, til at rapportere virksomhedens påvirkning på miljø/klima, sociale forhold, herunder menneskerettigheder og governance. Virksomheder med over 500 ansatte skal rapportere for regnskabsåret 2024. Rapporteringskravet indføres for flere virksomheder frem mod 2028.

(CSDDD) Due Diligence - Direktivet forpligter virksomheder til at gennemføre due diligence, det vil sige vurdere og håndtere risikoen for negative indvirkningerne på menneskerettigheder, miljø og klima, også i værdikæden. Virksomheder skal også have klagemekanismer og kommunikation på plads. Direktivet forhandles færdigt i 2023 og skal derefter implementeres i dansk lovgivning. Det kommer til at gælde for alle de største virksomheder (mere end 500 ansatte og en nettoomsætning på over EUR 150 mio.) og mindre virksomheder (over 250 ansatte og en nettoomsætning på over EUR 40 mio.) i udvalgte risikosektorer.

Afskovningsforordning - Forordningen indebærer nye krav til due diligence, dokumentation og rapportering for at sikre, at virksomheders produkter ikke bidrager til skovrydning og skovforringelse. Dette indbefatter skærpede krav til virksomheders handel med: træ, soja, kaffe, oksekød, gummi og kakao – samt en række afledte produkter. Reglerne forventes at skulle efterleves for større virksomheder i 2024 og for SMV'er i 2025.

EU's taksonomi – er EU's taksonomiske forordning og et klassificeringssystem, som definerer, hvornår en investering kan karakteriseres som klima- og miljømæssigt bæredygtig. Systemet har til formål at lede investeringer og skærpe virksomheders krav fra investorer om dokumentation af klima- og miljøpåvirkning. Taksonomien gælder allerede børsnoterede virksomheder på over 500 medarbejdere, og vil på sigt komme til at påvirke store dele af det danske erhvervsliv.

Ud af de virksomheder, der har forbedret sig mest på menneskerettighedsdue diligence, oplyser 75 % at ansvaret for menneskerettigheder ligger på seniorniveau og at der er allokeret ressourcer og ekspertise til implementering og beslutningstagning.

Kilde: World benchmarking alliance

Rosendahl Design Group måler og rapporterer for at gøre en forskel

For designhuset bag brands som Rosendahl, Kähler og Kay Bojesen er arbejdet med ansvarlighed løftet helt op på linje med virksomhedens finansielle tal. Åbenhed om fremskridt og endnu udestående områder skærper fokus internt og styrker dialogen med leverandører, partnere og kunder.

Som SMV er Rosendahl Design Group først fra 2025 omfattet af den forestående EU-lovgivning om bæredygtighedsrapportering. Men allerede fra og med designgruppens årsrapport for 2022 er virksomheden begyndt at tilrettelægge sin afrapportering, så den på sigt lever op til kravene i CSRD-direktivet og den kommende ESRS-standard. Tidligere fulgte Rosendahl Design Group UN Global Compact's rapporteringsrammer, hvilket var et godt startsted. Siden er der bygget ovenpå, i takt med at virksomheden sætter baren lidt højere for hvert år.

Som noget nyt indledte Rosendahl Design Group 2023 med at gennemføre en light version af en såkaldt *double materiality assessment*, forklarer designgruppens Sustainability Manager Eva Samuelsson.

"Vores management team var sammen med øvrige eksperter fra virksomheden nøgleaktører i den kortlægning af impact, risici og muligheder. Vi har brugt analysen helt konkret til at få en dybere indsigt i virksomhedens aftryk og til at prioritere, hvor og hvornår vi sætter ind. Samtidig bruger vi 2025-kravene allerede nu for at sikre, at systemerne kan leve op til fremtidige datakrav og for at afdække, hvor vores data-gaps er i forhold til de kommende rapporteringskrav", siger Eva Samuelsson.

Hun oplever, at involveringen af en bredere kreds i designgruppen har givet langt større ejerskab for ansvarlighedsindsatsen på tværs af organisationen. Hvor den CSR-ansvarlige for blot få år siden var den primære drivkraft, optager fremdrift og afrapportering på ansvarlighed i dag både ledelse og bestyrelse i Rosendahl Design Group på niveau med traditionelt hårdere regnskabstal. Det afspejler sig også i afrapporteringen, herunder i ambitionsniveauet i virksomhedens første klimaregnskab fra 2020, og er en del af årsagen til, at Rosendahl Design Group de seneste par år er blevet hædret af FSR - danske revisorer og Global Compact Network Denmark for at være blandt de bedste i SMV-segmentet til at give omverdenen indsigt i virksomhedens fremskridt, udfordringer og indsatsområder.

What gets measured, gets done!

Som familieejet virksomhed har Rosendahl Design Group anlagt et langsigtet perspektiv og øget investeringer inden for digitalisering, international ekspansion og grøn omstilling samtidigt. Ansvarlighed er et af de fem strategiske indsatsområder i Rosendahl Design Groups forretningsstrategi og en helt afgørende forudsætning for at kunne eksistere på den længere bane, fortæller CEO Mette Maix.

"Bæredygtighed er grundlæggende vores DNA. Vi skaber stel, du kan have hele dit liv og design, der kan gå i arv mellem generationer. Samtidig er det vores berettigelse på sigt. Derfor ser vi det heller ikke som et spørgsmål om, hvorvidt vi skal måle vores påvirkning og måske reducere den. Vi ser det som et *must*. Som en helt grundlæggende forudsætning for, at vi overhovedet kan drive forretning fremover", siger Mette Maix.

Som data-drevet forretning tror designgruppen på værdien af åbent at dele fremskridt og vise de steder, hvor skoene stadig trykker.

"Med rapporteringen forpligter vi os selv til at være ambitiøse og italesætte, hvad vi ønsker at stå for som virksomhed. Vi viser, at vi holder, hvad vi lover. Eller fremlægger transparent og tydeligt, hvorfor vi ikke er nået i mål endnu", siger Eva Samuelsson.

ROSENDAHL
DESIGN GROUP

Hvor i værdikæden findes de største udfordringer?

Virksomhedernes værdikæder er ofte komplekse og meget lange. Fra råstofudvindingen til varen er produceret, transporteret, indkøbt, forbrugt og til sidst genbrugt eller endt som affald

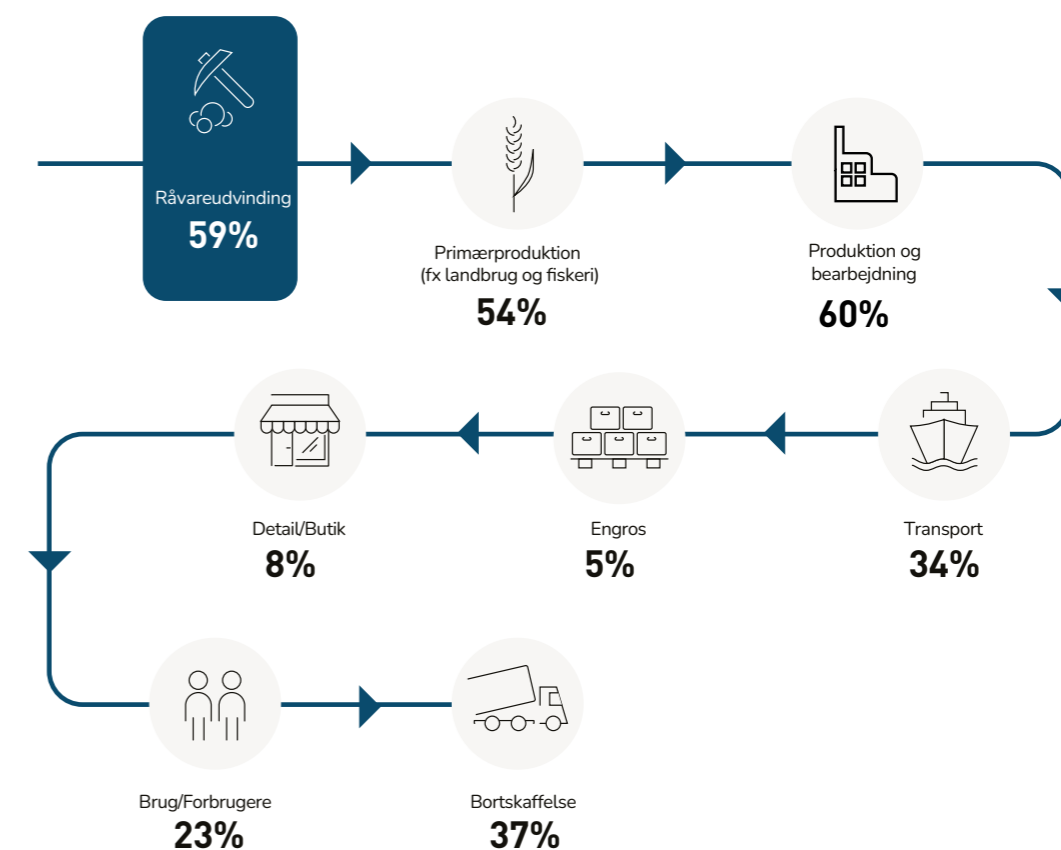
60 % af virksomhederne angiver produktions- og bearbejdningsleddet, skarpt efterfulgt af råvareudvinding med 59 %, som de områder med de største udfordringer i forhold til at sikre ansvarlig og etisk produktion. Tallene er stort set uændret i forhold til sidste år. Går man tilbage til 2019, ses en større ændring. I 2019 var det hele 82 % af virksomhederne, der pegede på produktion og bearbejdning, som det led i værdikæden, med de største udfordringer.

”Det er vanskeligt at påvirke råvareudvinding og produktion i Asien, men heldigvis har det samlede krav fra slutkunderne og regeringer i Vesten haft meget stor impact på holdningsændringer hos de store producenter i Kina og Malaysia, som vi handler med. Vores to primære producenter efterlever i dag verdenssamfundets krav om ansvarlig produktion.”

Virksomhedsmedlem, medlemsrapportering 2022

Figur 9:

Hvor i værdikæden ser I de største udfordringer i forhold til etisk handel og ansvarlig produktion?

Kilde: Medlemsrapportering 2022

CleverCoffee udgiver hvert år en Transparency Report

Hos kaffevirksomheden CleverCoffee er fuld transparens nøglen til at skabe en mere retfærdig og værdig kaffeindustri. Derfor bruger virksomheden hvert år mange ressourcer på at udvikle og udgive en Transparency Report.

I CleverCofees Transparency Report bliver alt lagt frem og rapporten ligger offentligt tilgængelig. Rapporten indeholder al data på virksomhedens indkøb: hvor de køber kaffen, hvor meget, hvornår og til hvilken pris. Rapporten indeholder også en oversigt over de samlede emissioner, og hvad virksomheden gør for at minimere belastningen. Der er en oversigt over det seneste års tiltag og ønskerne for de kommende år.

Arbejdet med Transparency Reporten er ikke blot en måde at spille med åbne kort på - det er også en metode til at granske sig selv, være selvkritiske og vurdere egen indsats det seneste år.

CEO og Founder Lars Frello (tv) og Head of Coffee Lindy Nordentoft Brogaard (th) med CleverCoffee's Transparency Report. Find rapporten på CleverCofees hjemmeside.

Derudover fungerer Transparency rapporten som platform til at udgive artikler om emner, som CleverCoffee gerne vil sætte fokus på. F.eks. artikler om skovlandbrug og biodiversitet, om uretfærdig betaling i kaffebranchen og om, hvordan man kan spare på energiforbruget i sin kaffebar.

Svært at være forbruger og indkøber i kaffejunglen
Kaffe er en branche, hvor der er fokus på at fortælle om bæredygtige tiltag. Men virkeligheden er kompleks og det kan være svært at gennemskue om en virksomhed f.eks. køber klimavoter med den ene hånd, og derefter fælder skoven med den anden.

Samtidig findes der en jungle af forskellige certificeringer, som kan være utroligt svære at finde rundt i for forbrugere og indkøbere. Derfor ser CleverCoffee fuld transparens som en løsning på udfordringerne og ser også den nye og kommende lovgivning, der kræver mere gennemsigtighed af kaffefirmaer som nødvendig. CleverCoffee håber, at der kommer lignende lovgivning på andre områder f.eks om en minimumsbetaling af farmere, så man sikrer en living wage.

" Hvis alle virksomheder var transparente, så ville indkøbere og forbrugere kunne træffe en informeret beslutning om, hvor de vil lægge deres penge "

Lindy Nordentoft Brogaard, Head of Coffee, CleverCoffee

Flere virksomheder overvejer at fravælge leverandører i risikolande

Etisk handel og bæredygtighed er for alvor kommet på dagsordenen hos de danske virksomheder og fokus på at omstille sig i en ansvarlig retning bliver kun større i takt med at EU i de kommende år vedtager en række nye lovgivningskrav. Det gælder bl.a. inden for due diligence for bæredygtighed og rapporteringskrav.

Samtidig er der også krav fra investorer, forbrugere og kunder, som forventer at virksomhederne agerer mere ansvarligt. Men det kan være en udfordring at sikre sine værdikæder, og det kan være svært at operere i højrisikolande og få dokumentation på, at ens produktion ikke har en negativ impact på mennesker, klima og miljø.

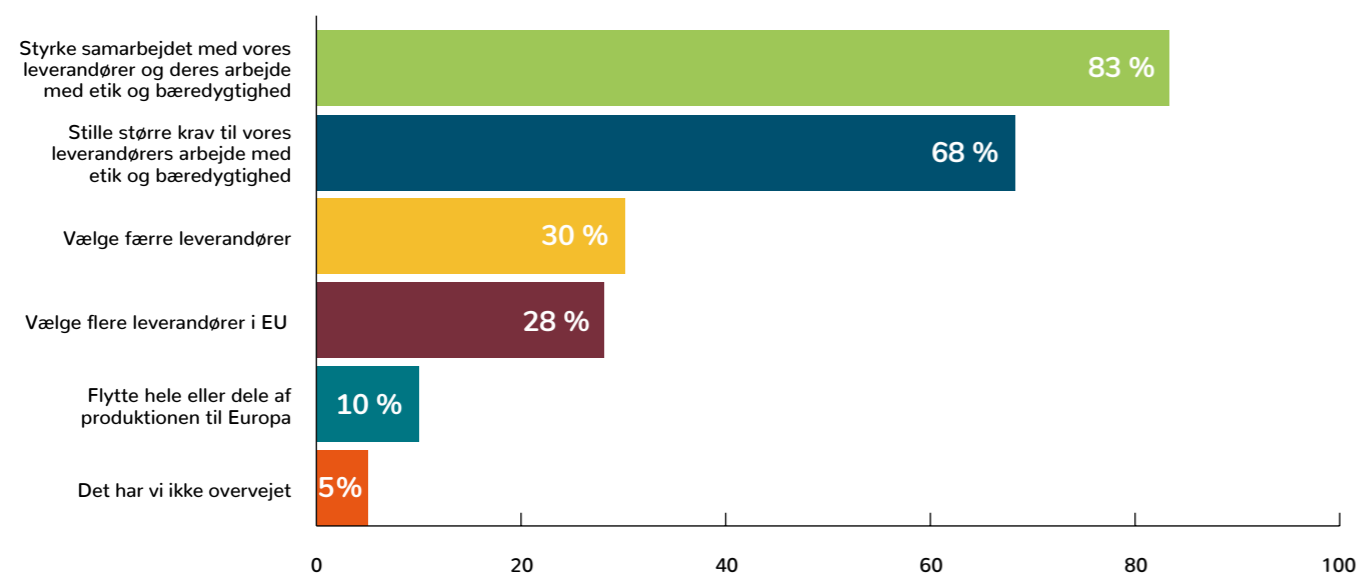
92 % af virksomhederne i årets Etisk Handel rapport indikerer, at de i højere eller mindre grad overvejer at fravælge leverandører i risikolande. Af dem overvejer 44 % i nogen grad at fravælge leverandører i risikolande. 18 % overvejer det i høj

grad eller meget høj grad. Kun 8 % overvejer det slet ikke.

Der ses samtidig en stor interesse i at styrke samarbejdet med leverandører og deres arbejde med etisk handel og bæredygtighed. Således overvejer 83 % at styrke samarbejdet med deres leverandører og deres arbejde med etik og bæredygtighed. Det er steget fra 64 % til 83 % i forhold til 2021.

Derudover svarer 68 %, at de overvejer at stille større krav til deres leverandørers arbejde med etik og bæredygtighed. Det er en stigning fra 42 % til 68 % i forhold til 2021.

Figur 10:
Overvejer I at tilpasse jeres værdikæde de kommende år inden for følgende områder:

”Vi fravælger kun leverandører, der ikke ønsker at udvikle sig eller samarbejde omkring vores minimumskrav”

Kommentar fra virksomhed, medlemsrapporteringen 2022

Etisk Handel Danmark

Etisk Handel Danmark er den danske platform for virksomheder og organisationer, der arbejder for ansvarlig og bæredygtig handel.

Etisk Handel tilbyder:

- **Medlemsnetværk:** Vi arbejder med forskellige aspekter af ansvarlig handel og bæredygtighed i globale værdikæder. I netværkene er der fokus på den faglige inspiration, sparring i praksis, konkrete løsninger og opbygning af relationer
- **Arrangementer:** Vi arrangerer morgenbriefinger, træninger, netværks- og dialogmøder
- **Alliancer:** Nationale alliancer om komplekse udfordringer med fx fødevarerproduktion og afskovning, arbejdsvilkår og menneskerettigheder i globale værdikæder. Alliancerne er brede missionsdrevne samarbejder med relevante aktører på tværs af værdikæden. Alliancerne skaber forandringer for arbejdstagers forhold, miljø, klima og styrker virksomheders handel på disse områder.
- **Projekter:** Vi arbejder i dybden i forskellige samarbejder for at skabe en praksisnær viden og udvikle redskaber. Gennem projekterne, samarbejder vi blandt andet på tværs, om at forbedre vilkårene indenfor bomuld og tekstilsektoren.
- **Akademiet:** Hjælper og udvikler virksomheders kompetencer og klæder dem på til at agere ansvarligt i forhold til sociale, miljø- og klimamæssige påvirkninger i leverandør- og værdikæder. Dette gør vi gennem vidensdeling, workshops, facilitering og redskaber.
- **Videnscenter:** Online platform til virksomheder og organisationer i deres daglige og strategiske arbejde med bæredygtige værdikæder. Her er relevante redskaber til arbejdet med due diligence, leverandørsamarbejde og indkøbspraksis i forhold til menneskerettigheder, miljø og klima.

Det gør Etisk Handel Danmark

Samler erfarne og nye spillere på tværs af sektorer og brancher for at løse problemer indenfor miljø, klima og menneske- og arbejdstagers rettigheder i den globale handel.

Samarbejde - Vi samler private og offentlige aktører for at styrke samarbejdet om løsninger på problemer i globale værdikæder

Viden - Vi udvikler og deler viden og erfaringer, der styrker kompetencerne til at arbejde med ansvarlig handel

Handling - Vi styrker engagement og handling i samfundet for mere ansvarlig handel og bæredygtig udvikling.

Etisk Handel Danmark
Ovengaden Oven Vandet 10, st.
1415 København K
www.etiskhandel.dk

